

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Hæc sententia, ut probabilior eligitur, & duplici conclusione stabilitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

127. Porro inter illa Baptismata, plura reperiuntur discrimina. In primis enim Baptismus fluminis est sacramentum, non verò Baptismus sanguinis, ut docet D. Thomas hic art. 11. ad 2. & nos infra ostendimus. Ex quo sequitur aliud discrimen, nam Baptismus sanguinis non imprimit characterem, sicut Baptismus fluminis, ut idem S. Doctor observat in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 1. quæstionc. 3. ubi sic ait: *Baptismus sanguinis passioni Christi conformatur realiter, non sacramentali representatione, & ideo in his, quæ sacramentalia sunt, Baptismus sanguinis non supplet vicem Baptismi aquæ, sicut est impressio characteris, & huiusmodi.* Deinde Baptismus fluminis est in præcepto, cum sit medium necessarium ad salutem; Baptismus autem sanguinis non est in præcepto, nisi tantum in casu necessitatis, ad defendendam fidem. Item Baptismus aquæ simpliciter & absolute Baptismus dicitur, alia verò secundum quid tantum & analogicè, ac dependenter ab illo; quare ut verum sit martyrium, gratiam causans in subiecto non baptizato, veraque poenitentia interior, necesse est ut includant vorum Baptismi fluminis, vel formaliter, vel virtualiter, vel explicitè, vel implicitè. Unde Augustinus libro 4. de Baptismo cap. 21. *Tunc impletur invincibiliter confessio fidei, cum mysterium Baptismi, non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit.* Et cap. 25. *Conversio cordis potest quidem inesse, non percepto Baptismo, sed contempto Baptismo non potest; nec ullo modo dicenda est conversio cordis ad Deum, cum Dei sacramentum contemnitur.* Ex quo intelliges, hoc nomen Baptismus dici analogicè, analogiâ attributionis, de Baptismo fluminis, fluminis, & sanguinis, ita ut præcipuum analogatum sit Baptismus fluminis, alia verò minùs præcipua sint.

128. Obijces primò contra istam conclusionem, Apostolus ad Ephes. 4. ait: *Unus Dominus, una fides, unum Baptisma.* Ergo non debent admitti tria Baptismata.

Respondeo cum D. Thomas hic art. 11. ad 2. negando Consequentiam: *Nam alia duo Baptismata includuntur in Baptismo aquæ, qui efficaciam habet, & ex passione Christi, & ex Spiritu Sancto, & ideo per hoc non tollitur unitas Baptismatis.*

129. Obijces secundò: In aliis sacramentis non assignantur aliqua quæ suppleant vicem illorum: Ergo nec in Baptismo assignari debent.

Sed negatur Consequentia & paritas: cum enim alia sacramenta non sint tantæ necessitatis sicut Baptismus, non oportuit quod essent aliqua quæ supplerent illorum vicem, sicut martyrium, & interior poenitentia, vices Baptismi supplere valent.

130. Præter hæc tria Baptismata, aliud est quod Baptismi nomen aliquo modo sibi vendicat, & secundum Baptisma appellatur, nempe professio religiosa, ut eleganter expendit D. Bernardus Tractatu de præcepto & dispensat. capite 23. his verbis. *Andire vultis à me, unde inter cetera poenitentia instituta, monasterialis disciplina meruerit hanc prærogativam, ut secundum Baptisma nuncupetur. Arbitror ob perfectam mundi abrenunciationem, ac singularem excellentiam vite spiritualis, quâ præminens, universis vite humane generibus huiusmodi conversatio, professores & amatores suos, Angelis similes, dissimiles hominibus facit; imò divinam in homine reformat imaginem, configurans nos Christo, instar Baptismi;*

A & quasi denique secundò baptizamus, dum per id quod mortificamus membra nostra, quæ sunt super terram, rursum Christum induimus, conplacemus de novo similitudini mortis eius. Sed & quomodo in Baptismo eruiamur de potestate tenebrarum, & sanguinem transferimur claritatis eternæ, ita & in facibus huius secunda quadam regeneratione propius, de tenebris aque non unius originalis, sed multorum ætuum delictorum, in lumen virtutum evadimus. In huius rei confirmationem in vitis Patrum lib. 6. c. 1. dicitur, quod quidam Patrum videlicet gratiam descendente super eum qui baptizatus, unde Hieronymus Epistola 25. ad Paulam de obitu Bleisillæ, professionem religionem, secundum quoddam Baptismi propositum, appellat.

ARTICULUS VII.

An Baptismus sanguinis, sive martyrium, suppleat vicem Baptismi aquæ, ut iustificet ex opere operato, non solum parvulos, sed etiam adultos?

C Onstat ex dictis in Tractatu de Sacramento in communi, Baptismus fluminis, cum sit verum sacramentum novæ legis, iustificare & causare gratiam ex opere operato. Ceterum etiam, Baptismus fluminis iustificare tantum ex opere operantis, cum actus contritionis vel charitatis in quo consistit, non sit nisi ab homine prebito. Quare tantum difficultas superest de Baptismo sanguinis, sive martyrio, an ex opere operato, vel solum ex opere operantis, iustificet & conferat effectum Baptismi. In cujus resolutione quidam asserunt, martyrium conferre prædictum effectum solum ex opere operantis, ratione charitatis, aut contritionis, quem si non intendit, nihil omnino prodest, etiam parvulis uli rationis carentibus. Ita Armæcanus libro 2. de questionibus Armenorum, & Adrianus in 4. quæst. ultimâ de Baptismo. Alii autem volunt, martyrium iustificare parvulos ex opere operato à peccato originali, adultos verò non nisi ex opere operantis, ratione charitatis & contritionis. Ita Cano in relect. de poenit. parte 3. Soto in 4. dist. 4. quæst. unicâ art. 11. Banez 2. 2. quæst. 24. art. 6. Vazquez, Sylvius, Aravius, Alii deum existimant, Baptismus sanguinis, sive martyrium, ita supplere vicem Baptismi aquæ, ut iustificet ex opere operato, non solum parvulos, sed etiam adultos. Hæc est communior sententia inter Thomistas, eamque ex extraneis amplectuntur Suarez, Bellarminus, Valentia, Granado, Henriquez, & alij.

§. I.

Hæc sententia, ut probabilior eligitur, & duplici conclusione stabilitur.

D ico primò, Martyrium, sive mortem pro Christo toleratam, iustificare parvulos ex opere operato. Ita D. Thomas 2. 2. quæst. 104. art. 1. ad 1. & quodlibet 6. art. 6. & in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstionc. 3. ubi sic habet: *Sicut in Baptismo aqua liberatur homo ab omni culpa præcedente, & pena, ita in Baptismo sanguinis. Et in resp. ad 1. Baptismus sanguinis non habet hoc tantum ex opere operationis, sed hæc habet ex imitatione*

imitatione passionis Christi, & idem pueri, quamvis A
liberum arbitrium non habeant, si occidantur pro Chri-
sto, in suo sanguine baptizati saluantur.

112 Patet etiam hæc veritas ex martyrio infan-
tium, qui pro Christo occisi sunt ab Herode,
quos Ecclesia ut Sanctos colit. Neque dici po-
test, eos omnes quos Ecclesia colit, fuisse cir-
cumcisos, & per circumcisionem iustificatos:
Tum quia Herodes iussit parvulos non tantum
Judæorum, sed omnes omnino qui erant in
Bethleem & finibus ejus occidi: inter eos au-
tem verisimile est fuisse aliquos Gentiles. Tum
etiam, quia dicuntur occisi ab Herode omnes
infantes, à bimatu, & infra, subindeque eos
etiam qui nondum ad octavum diem pervene-
rant, quo solo poterant circumcidi: & tamen
Ecclesia omnes abique ullo discrimine, ut San-
ctos colit. Addo quod, Ecclesia illos nedum ut
sanctos, sed etiam ut martyres veneratur, sub-
indeque censet, illos per martyrium pro Chri-
sto toleratum, consecutos esse sanctitatem. Un-
de Bernardus in serm. de sanctis Innocentibus,
& eorum natali: An de Innocentibus coronis quis
dubitet? Ille pro Christo trucidatos infantes dubitet
inter Martyres coronari, qui regeneratos in Christo
non credit inter adoptivos filios numerari: Alioquin
quomodo coarctos sibi pueros puer ille qui natus est no-
bi, non contra nos, pateretur occidi? quod uti-
que solo nutu poterat prohibere, nisi melius aliquid
eis prouideret, ut quemadmodum ceteris infantibus
tunc quidem circumciso, nunc verò baptismo, sine
ultra propria voluntate usque sufficit ad salutem, sic ni-
hilominus pro eo susceptum martyrium illis proficeret
ad sanctitatem.

113 Dico secundò, Baptismus sanguinis, seu
martyrium, conferre etiam adultis, gratiam ex
opere operato.

Probat primò ex D. Thoma in 4. dist. 4.
quæst. 3. art. 3. quæstiunc. 3. ad 1. ubi sic habet:
Baptismus sanguinis non habet hoc. (id est libera-
re ab omni præcedente culpa & pœna) tantum
ex opere operantis: neque quantum ad pœnam quâ
aliqui martyrium explet, quam contingit non esse
sufficientem ad satisfaciendum pro peccato: neque
quantum ad devotionem iustæ voluntatis, quia con-
tingit quod voluntas maiori charitate informata, ali-
quis sine martyrio non potest ab omni pœna liberari,
sed hoc habet ex imitatione passionis Christi, unde de
Martyribus dicitur Apocal. 5. Laverunt stolas suas
in sanguine agni. Ergo ex D. Thoma, Baptismus
sanguinis, seu martyrium, ex vi sua, inquan-
tum est realis imitatio passionis Christi, potest
adultos ab omni præcedente culpa & pœna libe-
rare, subindeque illos ex opere operato iustifi-
care. Unde in 4. ad Annibaldum dist. 4. quæst.
unicâ art. 4. ad 3. Baptismus sanguinis (inquit)
non habet supplere effectum Baptismi fluminis ex ope-
re operante, sicut obiciebatur, sed ex imitatione
passionis Christi.

114 Confirmatur: Idem S. Doctor hic art. 12. in
corp. & ad 1. dicit baptismata sanguinis & flami-
nis, efficere effectum Baptismi aquæ, inquan-
tum Baptismus aquæ suam habet efficaciam ex
passione Christi, & ex virtute Spiritus Sancti,
quæ duæ causæ operantur in Baptismatibus fla-
minis & sanguinis. Et addit, quod passio Chri-
sti operatur in Baptismo flaminis, per quandam
affectionem; in Baptismo verò sanguinis, per
imitationem: Atqui si Baptisma sanguinis non
conferret gratiam adultis, nisi ex vi operis ope-
rantis, id est ex vi dilectionis & contritionis,
non aliter in eo operaretur virtus passionis Chri-
sti.

Tem. V.

sti, quam per affectionem, sicut in Baptismo fla-
minis: Ergo ex D. Thoma Baptismus sanguinis
conferret gratiam adultis ex opere operato.

Confirmatur ampliùs: Idem Doctor Angeli-
cus ibidem asserit, virtutem passionis Christi
operari excellentiùs in Baptismo sanguinis,
quàm in Baptismo fluminis, aut flaminis;
quia in Baptismo sanguinis operatur per imita-
tionem operis, in Baptismo verò fluminis, per
figuralem quandam representationem; & in
Baptismo flaminis, per quandam affectionem:
At si Baptismus sanguinis non causaret gratiam
in adultis ex opere operato, virtus passionis Chri-
sti non operaretur in eo excellentiùs, quàm in
Baptismo aquæ, utpote in quo gratia datur præ-
cisè & immediatè ex merito passionis Christi,
quod non contingeret in Baptismo sanguinis: Er-
go ex mente D. Thomæ, Baptisma sanguinis
causat, etiam in adultis, gratiâ ex opere operato.

Probat secundò: SS. Patres loquendo de
adultis tribuunt martyrio vim ad remittendum
peccatum mortale, etiam quoad culpam: Sed
non posset hoc verificari, si solum ex opere ope-
rantis iustificaret adultos: Ergo etiam ex opere
operato illos iustificat. Minor est certa, si enim
solum ex opere operantis iustificaret adultos,
remissio culpæ non esset tribuenda martyrio, sed
tantum contritioni vel dilectioni perfecta ante
martyrium, vel in ipso martyrio habitæ. Major
vero probatur primò ex Tertulliano in Apologe-
tico ad finem, ubi sic ait: Quis non potest exoptet,
ut totam Dei gratiam redimat, ut omnem veniam ab
eo compensatione sui sanguinis expellat? Omnia
enim delicta huic operi donantur. Secundò ex D.
Augustino 13. de civit. cap. 8. ubi hæc scribit:
Quicumque non percepto regenerationis, lavacro pro
Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad di-
mittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fon-
te Baptismi. Certe si martyrium non re-
mitteret ex se peccata quoad culpam,
sed tantum quoad pœnam, ut dicit Vaz-
quez, falsa esset illa propositio Augustini,
quandoquidem Baptisma valet, non tantum ad
remissionem pœnæ, sed etiam, unò principalius,
ad remissionem culpæ. Terò ex B. Cypriano in
libro de oratione Dominica, ubi loquens de eo
qui retinet affectum ad peccatum fraternæ dis-
sentionis, ut ostendat ejus gravitatem: Quale
(inquit) delictum est, quod nec Baptismo sanguinis
potest abluí: quale crimen est, quod martyrio non
potest expiari. Ubi supponit martyrium habere
vim ad remittendum culpam peccatorum ad quæ
nō habet quis affectum, alias enim ex ejus verbis
nullo modo colligi posset gravitas peccati, con-
sistentis in eo quod quis moriens pro fide, reti-
neat affectum ad fraternam discordiam, aut ad
quodlibet aliud discrimen.

E Confirmatur ex D. Cyrillo Jerosolymitano
catechesi 3. ubi sic habet: Si quis non baptizatur,
salutem non habet, præter solos Martyres. Certe
si martyrium non iustificaret ex opere operato,
falsa esset illa propositio, quandoquidem, præter
martyres, Cathecumeni contriti, morientes ante-
quam baptizentur, salvantur ex opere operantis.
Item Cyprianus Epistolâ 73. dicit vim Baptismi
non esse maiorem martyrio, & in exhortatione ad
Martyres, loquens de Baptismo sanguinis, ait:
Hoc Baptisma in gratia maius, in potestate subli-
mius, in honore pretiosius: Sed hæc falsa essent, si
martyrium non iustificaret adultos ex opere ope-
rato, sicut Baptismus. Ergo &c.

R

Pro-

138. Probatur tertio: Martyrium iustificat parvulos ex opere operato: Ergo & adultos. Antecedens patet ex dictis conclusione precedenti, Consequentia verò probatur, quia nulla est major ratio de parvulis, quam de adultis, dummodo isti non habeant affectum ad peccata, sed sint de illis quæ commiserunt attriti: Martyrium enim in adultis non minus est martyrium, nec minus potens & efficax, quam in infantibus, quin potius in adultis nobiliter atque adeo efficacius est. Addo quod, privilegium martyrii ad iustificandum ex opere operato parvulos pro Christo morientes, non potest aliunde colligi, quam ex Sacra Scriptura locis, in quibus gratia, aut vita æterna, morientibus pro Christo promittitur: At in his locis non promittitur gratia, aut vita æterna, solis parvulis, sed universaliter omnibus pro Christo morientibus, ut patet ex illo Matthæi 10. *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo...* Et qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam: Ergo &c.

139. Denique suaderi potest conclusio hoc discursu: Baptisma sanguinis, seu martyrium, remittit Martyri omnem penam, idque ex opere operato: Ergo & culpam. Consequentia est evidens, non enim est assignabilis ratio, quare primum potius quam secundum ex opere operato tribuatur martyrio, ut fatetur Vazquez. Antecedens verò quod negat, probatur. Si tota pena non remitteretur ex opere operato per martyrium, sed solum ex opere operantis, non remitteretur tota infallibiliter: Atqui tota infallibiliter remittitur: Ergo remittitur ex opere operato. Minor est certa Ecclesiæ fides, quæ tenet Martyres à cruce ad cælum recta evolare: unde Innocentius III. cap. cum Martha, de celebratione Missarum: *Iniuriam (inquit) facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Quod desumptum est ex D. Augustino serm. 27. de verbis Apostoli, serm. 5. de Martyribus, & Tractatu 84. in Joan. ubi sic ait: *Iniuria est pro Martyre orare, cuius nos debemus orationibus commendare.* Major verò probatur: Non est infallibile, quemcumque mortem propter Christum tolerantem, habere formalem actum dilectionis Dei & contritionis; & quamvis daretur, quod semper eum habeat, potest contingere ut non sit in ea intentione, & fervore qui requiritur ad totius penæ remissionem: imò ut notat D. Thomas loco in prima probatione adducto, contingit sæpe in aliis viris iustis reperiri intentionem & ferventiorum charitatem & contritionem, quam in Martyribus, quæ tamen non est sufficiens ad tollendam omnem omnino penam: Ergo nisi dicatur, remissionem penæ fieri in martyrio ex opere operato, non erit infallibile, totam in eo penam remitti.

Nec valet si dicas, quod quamvis non remittatur infallibiliter ex vi fervoris charitatis & contritionis tota pena, bene tamen vi passionis & doloris, quem causat martyrium. Nam in contrarium est quod D. Thomas loco citato observat, scilicet posse contingere, ut peccata sint gravissima in malitia, & plura numero, dolores verò martyrii valde leves, & tam remissa voluntas patientis, ut non sufficiat ad condignam satisfactionem pro tota pena huiusmodi peccatis debita.

—(o)—

§. II.

Duo corollaria notata digna.

EX dictis intelliges primò, martyrium potius dupliciter considerari, scilicet in quantum ad effectus virtutis fortitudinis, & in quantum ad imitatio realis passionis Christi, & non representativa solum, sicut Baptismus fluminis. Primo modo confert gratiam ex opere operantis, secundo verò ex opere operato, non physice, sed sacramenta novæ legis, sed moraliter solum, quatenus ex speciali quodam privilegio, ad possessionem ipsius, ex virtute passionis Christi, quæ realiter repræsentat, Deus causat gratiam in anima. Valde autem congruum est, tale privilegium martyrio concedere, Primò quia est illud Christi: *Maiorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amico suo.* Secundò, quia est opus maxime arduum & difficile, & multo excellentius Baptismo fluminis, nam, ut ait Augustinus ad Fortunatum, comparans martyrium Baptismo: *Baptismus est solum fides suam coram Sacerdote, Martyr coram peccatore: ille post confessionem aspergitur aqua, hic sanguine: ille per impositionem manus Pontificis, recipit Spiritum Sanctum, hic templum ejus est Spiritus Sancti.* Tertio, quia martyrium est perfecta imitatio passionis Christi, decet enim Christum, virtutem suæ passionis specialiter applicare ad qui pro ipso moriendo, ejus passionem imitatur. Addo, tale privilegium, magnum habere in Scriptura fundamentum, nam ut recte arguit Augustinus libro 13. de civit. cap. 8. loquens de Martyribus: *Qui dixit, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum cælorum, alia sententia istos facit exceptos, ubi non nisi generaliter dixit, Qui me confessus fuerit quoniam in minimis, confitebor & ego eum coram Patre meo in cælis est; & alio loco, qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam.*

Inferes secundò, quod sicut Baptismus causat gratiam præsupposita solum attritione, & facta attrito contritum, ita & martyrium: unde si nondum baptizatus raperetur ad martyrium, non posset ante baptizari, sufficeret quod cum vi Baptismi, sua peccata recogitando, in actu contritionis ex aliquo motivo supernaturali propinqueret, ad hoc ut gratiam consequeretur, & recte à cruce ad cælum evolare. Imò aliqui non tam probabiliter sentiunt, quod ille qui subito raperetur ad crucem, cum sola efficaci voluntate sanguinem pro Christo fundendi, ex vi talis actus, sufficienter disponderetur ad gratiam; licet enim non haberet actum dilectionis, aut dolorem de suis peccatis, tamen interpretative ex vi operis illius extrinseci, censeretur Deum præcari omni diligibilis, live super omnia ipsum diligens, subindeque virtualiter & interpretative tollere affectum ad peccatum.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: Est generalis regula in Scriptura: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei:* Sed talis regula nullam habet in Scriptura, aut traditione exceptionem: Ergo sine fundamento asseritur, mortem